

روزنه

فارن پالیسی: اردوغان بیمار است

● نشریه فارن پالیسی در مطلبی با عنوان «شاید اردوغان برای تداوم رهبری ترکیه بیش از حد بیمار است» نوشت: اسناد و مدارک هرچه بیشتری حاکی از آن هستند که رئیس‌جمهوری ترکیه بیمار است و این ممکن است خبر بدی برای عرصه سیاست ترکیه باشد.

از سال ۲۰۱۹ کارشناسان، خبرنگاران و مجریان نظرسنجی که به حوزه ترکیه می‌پردازند، به انتخابات سراسری بعدی این کشور چشم دوخته‌اند که برای سال ۲۰۲۳ برنامه‌ریزی شده است. دلیل آن احتمالا این است که حزب حاکم عدالت و توسعه ترکیه در جریان انتخابات محلی سال ۲۰۱۹ این کشور شاهد شکست‌های تحقیرآمیز نامزدهایش برای شهرداری‌های شهرهای بزرگ و پرجمعیت ترکیه از جمله استانبول بود.

طبق این گزارش، از زمان آن انتخابات تاکنون، نظرسنجی‌های منظم فاش کرده‌اند که محبوبیت حزب عدالت و توسعه با وجود تسلطی که بر نهادهای سیاسی و رسانه‌های ترکیه حفظ کرده، کاهش یافته است. حسب گفته‌ها و اتفاقات به نظر می‌رسد رجب طیب اردوغان اقبالش را به‌ویژه در میان جوانان از دست داده است.

فارن پالیسی در ادامه این مطلب خود خاطرنشان کرده است: شاید اردوغان در آستانه انتخابات ۲۰۲۳ واقعا آسیب‌پذیر شده باشد؛ اما این آسیب‌پذیری لزوما به آن صورتی که اکثر مردم فکر می‌کنند، نیست. نشانه‌هایی وجود دارند مبنی بر اینکه شاید او اصلا برای اینکه مجددا برای انتخابات نامزد شود، بیش از حد بیمار باشد. در ماه‌های اخیر چند ویدئو منتشر شده که در آنها به نظر می‌رسد این رهبر ترکیه وضعیت جسمی خوبی ندارد. برخی از آنها واضح‌تر از بقیه هستند و آنها مجموعه پرسش‌هایی مشخص را درباره سلامت اردوغان مطرح می‌کنند.

در ادامه این گزارش آمده است: به‌عنوان مثال در یکی از این ویدئوها رئیس‌جمهوری ترکیه ظاهرا حین عبور از یک پلکان به کمک همسر و یک دستیارش نیاز پیدا می‌کند و در یک ویدئوی دیگر که ماه جولای گذشته توجه زیادی به خود جلب کرد، به نظر می‌رسد اردوغان در جریان یک سخنرانی تلویزیونی مناسبتی برای اعضای حزب عدالت و توسعه، بخشی از حرف‌هایش را از قلم می‌اندازد و صحبتش قطع می‌شود.

یک سال از آغاز جنگ آذربایجان و ارمنستان می‌گذرد؛

نیردی که در نوامبر ۲۰۲۰ به پایان رسید و آذربایجان توانست مناطق مورد ادعای خود را با نظامیانی آموزش‌دیده و مجهزتر در کنترل خود بگیرد. این موفقیت آذربایجان که واکنش‌های متفاوتی را در جهان برانگیخت، بدون حمایت روسیه قابل‌دستیابی نبود. میانجیگری روسیه در نوامبر سال گذشته باعث شد تا مرزهای شناخته‌شده بین‌المللی که به ادعای آذربایجان حدود سه دهه در اشغال ارمنستان بود، دوباره به آذربایجان بازگردد. روسیه همچنین به‌عنوان بخشی از این توافق تعدادی از نیروهای صلح‌طلب را در منطقه قره‌باغ کوهستانی ارمنستان مستقر کرد. دو کشور بیش از آن نیز بر سر حاکمیت بر منطقه قره‌باغ جنگیده بودند و مهم‌ترین آن جنگی هفت‌ساله بود که بین سال‌های ۱۹۸۸ تا ۱۹۹۴ درگرفت و درنهایت به آتش‌بس ختم شد. در این جنگ همچنین شاهد دخالت بسیاری از قدرت‌های منطقه‌ای جهانی بودیم. آذربایجان از حمایت شدید ترکیه برخوردار بود و ارمنستان نیز کم‌وبیش کمک‌هایی از روسیه دریافت کرد. آذربایجان همچنین متهم شد که از مزدوران خارجی و گروه‌های شبه‌نظامی در جریان این نبرد استفاده کرده است. یک سال از آغاز جنگ می‌گذرد و اکنون آشکار شده است که تغییر و تحولات مرزی این جنگ، واقعیت‌های ژئوپلیتیکی جدیدی را در قفقاز جنوبی و منطقه خزر ایجاد کرده و بازیگران منطقه‌ای و بین‌المللی هم سیاست‌های خود را با توجه به این واقعیت‌های جدید تعیین می‌کنند. به نظر می‌رسد هجوم ترکیه به قفقاز جنوبی در حال نتیجه‌دادن است و این کشور توانسته هژمونی دیرینه روسیه در منطقه را کم‌اثر کند. در جریان جنگ سال گذشته و پس از آن، ترکیه حمایت نظامی و سیاسی قابل‌ملاحظه‌ای از آذربایجان کرد تا قدرت خود را در قفقاز جنوبی به روسیه نشان دهد. روسیه هم که تا حدی همراهی بیشتری با ارمنستان دارد، در جنگ اخیر حمایت قابل‌ملاحظه‌ای از این کشور نکرد و این بی‌تفاوتی مسکو باعث شد تا ارمنستان شکست سنگینی را در جنگ با آذربایجان متحمل شود. ارمنستان در مواجهه با این واقعیت تلخ جدید، موقعیت خود را مجدداً ارزیابی کرده و ظاهراً به این نتیجه رسیده است که برای خروج از این وضعیت باید خاطرات تلخ رابطه خود با ترکیه- از جمله نسل‌کشی ارمنه به دست ترکیه – را یک بار برای همیشه حل‌وفصل کند و دشمن قدیمی خود را به‌عنوان دوست و شریک ببیند. در همین راستا،مقام‌های ارشد ارمنستان و ترکیه اظهارات مثبتی درباره رابطه دوجانبه

جهان

درس‌های یک‌سالگی جنگ آذربایجان و ارمنستان

«قفقاز جنوبی» میدان جدید رقابت شرق و غرب

داشته‌اند و این را می‌توان نشان‌دهنده تغییر اساسی دانست. نیکول پاشینیان، نخست‌وزیر ارمنستان، اعلام کرده که «بدون پیش‌شرط» آماده آشتی با ترکیه است و از آن‌سوم رجب طیب اردوغان، رئیس‌جمهوری ترکیه، گفته است اگر ارمنستان آمادگی خود را برای حرکت در مسیر تنش‌زدایی رسماً اعلام کند، آماده‌عادی‌سازی تدریجی رابطه انکارا-ایروان است. اقدامات ارمنستان برای بهبود رابطه با ترکیه در هفته‌های اخیر آغاز شده است. هوپیماهای مسافربری ترکیه می‌توانند با عبور از حریم هوایی ارمنستان به آذربایجان بروند و اخیراً هم برنامه پنج‌ساله‌ای در این کشور مورد تصویب قرار گرفته که بهبود رابطه با ترکیه مهم‌ترین بخش آن است.

بازنگر پشت‌پرده

جنگ سال گذشته یک بازیگر دیگر هم داشت که چندان مورد توجه قرار نگرفت. اسرائیل با تأمین تجهیزات نظامی و هواپیماهای بدون سرنشین موردنیاز ارتش آذربایجان در این جنگ که حدود دو هزار قربانی داشت، مورد انتقادهای شدید بین‌المللی قرار گرفت. اسرائیل حدود ۷۰ درصد تسلیحات نظامی آذربایجان در پنج سال گذشته را تأمین کرده و پهپادهای اسرائیلی نقش مهمی در شکست ارمنستان در جنگ سال گذشته ایفا کردند. علاوه بر اسرائیل، آمریکا هم نقشی قابل‌توجه در این منطقه دارد. آذربایجان در منطقه‌ای مهم قرار گرفته و ایالات متحده نمی‌خواهد با کاهش توجه به این منطقه، باعث افزایش نفوذ روسیه و ترکیه شود. تأمین امنیت

واکنش‌های بین‌المللی به آن پدیدار شد.

درس جنگ آذربایجان و ارمنستان

«یانوز یوگایوفسکی»، پژوهشگر بنیاد جیمزتون آمریکا هم با اشاره به یک‌سالگی جنگ قره‌باغ به سه درس اصلی این جنگ اشاره می‌کند و می‌گوید: «توافق برای حفظ وضعیت موجود، موقتی است؛ وجود صلح‌پانان روسی برای منطقه مضر است، به رسمیت شناخته‌شدن وضعیت نهایی، ضروری است. وضع موجود در قره‌باغ به‌طور نامحدود دوام نمی‌آورد، به‌ویژه اگر دو طرف بر راه‌حل‌های کاملاً متضاد اصرار بورزند. «نبرد منجمد» هم نام درستی برای وضعیت حاضر نیست، زیرا این وضعیت شامل درگیری‌های حل‌نشده‌ای است که یکی از طرفین عمدا مذاکرات برای حل آن را متوقف یا منحرف می‌کند و میانجیگری بین‌المللی هم در این میان ضعیف یا پراکنده است. مذاکرات درمورد منطقه ترانسنیستریا مولداوی، دونباس اوکراین، آبخاز گرجستان، اوستیای جنوبی و قره‌باغ آذربایجان پس از بروز درگیری‌های اولیه نتیجه نداد و بنابراین چشم‌انداز جنگ در این مناطق همچنان متصور است. دومین درس آن است که صلح‌پانان روسی، کشور میزبان را «ضعیف» می‌کنند زیرا آنها نه‌تنها مانع کنترل منطقه به دست کشور آسیب‌دیده می‌شوند بلکه صرف وجود آنها ممکن است سبب مشروعیت‌بخشیدن به تجزیه‌طلبان، ایجاد قدرت‌های موازی، چندپارگی نهادهای دولتی، فشار بر دولت مرکزی و سنگ‌اندازی در روند پیوستن کشور میزبان به اتحادیه اروپا و ناتو می‌شود. حضور نیروهای روسی در منطقه ترانسنیستریا در مولداوی یک نمونه برجسته از این حضور نظامی است و مسکو ظاهراً چنین محاسبه کرده که استقرار نیروهایش در دربارباغ، سبب مهار گرایش جمهوری آذربایجان به غرب می‌شود.

درس سوم هم اشاره بر واقعیت «عدم مشروعیت» دارد. سرزمین‌های جادشده در طول جنگ‌ها، برای تضمین استقلال خود نیاز به مشروعیت بین‌المللی و به رسمیت شناخته‌شدن وضعیت نهایی‌شان دارند. کوزوو باوجود مخالفت صریح‌بران بارزترین نمونه از مناطقی است که مسیر نسبتاً سریع از جدایی سرزمینی تا کشور کاملاً شناخته‌شده را طی کرده است. اگرچه کرملین سعی کرده نتیجه مشابهی را در آبخاز و اوستیای جنوبی به دست آورد اما تاکنون به‌جز خود روسیه، پنج کشور این مناطق را به‌عنوان کشور مستقل به رسمیت شناخته‌اند. نهادهای بین‌المللی عضویت این مناطق را نپذیرفته‌اند و گرجستان هم مصمم است که آنها را پس بگیرد.

روابط اعضای ناتو سست‌تر می‌شود

آنها کجاست. آنها اکنون فهمیده‌اند باید بتوانند در هر کجا که منافع آنها وجود دارد، حضور پیدا کنند و همچنین بسیار فراتر از محدوده اتحادیه اروپا خود را نشان دهند و طرح‌ریزی کنند. این کاری است که ما ادامه خواهیم داد. اروپا فرصتی منحصربه‌فرد در اختیار دارد تا خود را به‌عنوان قدرتی استراتژیک مطرح کند. این هدف با عنوان «قطب‌نمای استراتژیک» خواهد بود که در دوران ریاست فرانسه در اتحادیه اروپا در سال ۲۰۲۲ تصویب می‌شود.

فرانسه در گذشته برنامه‌هایی برای کمک به راه‌اندازی مجدد این گفت‌وگو با تصویب یک مفهوم استراتژیک جدید که باید در سال ۲۰۲۲ انجام شود، داشت. بنابراین بدیهی است که پاریس قصد خروج از ناتو را ندارد و همچنان خود را شریک قابل اعتماد در ناتو می‌داند. پاریس مدعی است در مناطق دیگر تنها نیست. چندین سال است که با ژاپن، سنگاپور، اندونزی، مالزی و هند مشارکت کرده و همکاری با آنها در زمینه‌های عملیاتی، تجهیزات نظامی و اطلاعاتی افزایش یافته است. این کشورها همگی در مواجهه با افزایش تجاوز چین در وضعیت سختی قرار دارند. پاریس پیش‌بینی می‌کند بودجه دفاعی در سال ۲۰۲۲ به ۹۰۴۰ میلیارد یورو برسد؛ ۲۶ میلیارد دلار دیگر از آغاز دوره پنج‌ساله به ارتش اختصاص داده شده است. فرانسه امکانات لازم را برای جابجایی‌های خود دارد؛ این مسئله اساسی بیش از هر چیز به هماهنگی تلاش‌ها بین اروپایی‌ها بستگی دارد. یک کشور به تنهایی در چنین وسعتی تأثیر مشابهی ندارد. اگر چندین کشور خود را زیر پرچم اروپا قرار دهند و این تمایل را داشته باشند که در این منطقه حرفی برای گفتن داشته باشند، این امر بسیار منطقی است.

اخیراً رؤسای جمهوری فرانسه و آمریکا درباره بحران زیردریایی‌ها تلفنی گفت‌وگو کرده‌اند. در صورت توافق دو کشور برای گفتن اینکه «مشورت‌های آشکار و عمومی می‌توانست از بحران جلوگیری کند»، این دو کشور متعهد می‌شوند اعتماد را بازسازی کنند. برای اجتناب از دیگر بحران‌های بزرگ دیپلماتیک و بازسازی اعتماد یو دو متحد سنتی، سران دو کشور تصمیم گرفتند فرایند مشورت‌های عمیق با هدف ایجاد شرایط تضمین اعتماد اقدامات مشخص به‌منظور دستیابی به اهداف مشترک را آغاز کنند و برای امضای این توافق جدید، ملاقاتی بین دو سر دولت در پایان ماه نین تأیید کرده بود همکاری دفاعی اخیر بین استرالیا و انگلستان، ازجمله کناره‌گذاشتن فروش زیردریایی‌های فرانسو به کانبرا، «بی‌مسئولیتی واقعی» را نشان داد. از نگاه پاریس، آنچه خطرناک است، تمایل واشنگتن برای سازماندهی توازن در هند و اقیانوس آرام-و بنابراین در منطقه چین- با شرایط خود است. بر اساس این شرایط، آمریکا باید اندازه گذشته‌یست. این امر ثابت می‌کند اروپایی‌ها می‌توانند با هم تعیین کنند که منافع

خبر

مقتدی صدر به کشورهای همسایه هشدار داد

در انتخابات عراق دخالت نکنید

● پس از صدور بی‌انیه آیه‌الله سیستانی، مرجع عالی نجف، مبنی بر لزوم مشارکت همه شهروندان عراقی در انتخابات آینده مجلس عراق، به‌ویژه تأکید او بر اجرای انتخابات به دور از تهدید سلاح و نفوذ خارجی، مقتدی صدر، رهبر جریان صدر، اعلام کرد انتخابات مجلس باید به‌طور آزاد و بدون هیچ مداخله خارجی برگزار شود. مقتدی صدر که بیانه مرجع عالی نجف را با موضع خود همسو یافت، اعلام کرد انتخابات مجلس عراق یک اقدام داخلی است و نباید هیچ طرف خارجی در فرایند این برنامه ملی دخالت داشته باشد. او تأکید کرد کشورهای همسایه و سایر کشورها به هیچ شکلی نباید در امور داخلی عراق مداخله کنند؛ نه مردم عراق را تشویق به مشارکت در انتخابات کنند و نه آنها را از حضور پای صندوق‌های رأی ترسانند، در غیر این صورت، «ما در آینده به همان شیوه با آنها رفتار خواهیم کرد». درحالی‌که هفت هفت روز دیگر به زمان برگزاری انتخابات زودهنگام مجلس عراق باقی مانده، کشمکش‌های سیاسی و وعده‌های انتخاباتی بین جناح‌های سیاسی عراق شدت گرفته و این نشان می‌دهد انتخابات آینده ممکن است به شکل مسالمت‌آمیز پایان نیابد و دخالت هر اقدام و وقوع هرگونه تنش پس از اعلام نتایج انتخابات مجلس عراق، محتمل است.

به باور ناظران، هرچند نوری مالکی، رهبر ائتلاف دولت قانون، در صورت موفق‌نشدن در پیششازنی انتخابات نمی‌تواند برای رسیدن به اهدافش از ابزار نظامی استفاده کند، اما شکست ائتلاف فتح به رهبری هادی العامری و جریان صدر به رهبری مقتدی صدر در به‌دست‌آوردن مقام نخست‌وزیری، عراق را با خطرات بسیاری مواجه می‌کند؛ به‌ویژه اینکه این دو جناح افزون بر وابستگی گروه‌های مسلح به آنها، به‌شدت در رقابت‌اند و برای کسب مقام نخست‌وزیری در تلاش می‌کنند.

رهبر انقلاب گل‌رز بازداشت شد

● پس از چند ساعت سردرگمی، تکلیف میخائیل ساکاشویلی، رئیس‌جمهور سابق گرجستان معلوم شد؛ دولت این کشور اعلام کرد ساکاشویلی بازداشت شده است. او در آستانه انتخابات حساس شهرداری‌ها، به گرجستان بازگشته بود تا علیه حزب حاکم «روپای گرجستان» فعالیت کند. ایراکلی گاریباشویلی، نخست‌وزیر گرجستان، خبر بازداشت ساکاشویلی را حدود ۱۸ ساعت پس از آن اعلام کرد که رئیس‌جمهوری سابق در صفحه فیس‌بوک خود گفته بود به کشور بازگشته و فیلمی از خودش در بندر باتومی در غرب کشور منتشر کرده بود. مقامات گرجستان و اوکراین تا چندین ساعت بازگشت ساکاشویلی به کشور را انکار کردند. مقامات وزارت کشور گرجستان گفتند اگر هم بازگردد بلافاصله بازداشت می‌شود. حالا آنها ظاهراً به وعده خود وفا کرده‌اند.

ساکاشویلی در سال‌های اخیر در اوکراین زندگی می‌کرد و شهروندی این کشور را هم دارد. شهروندی گرجستان از او در سال ۲۰۱۵ گرفته شد و در سال ۲۰۱۸ پس از محاکمه‌ای غیابی، به جرم سوءاستفاده از قدرت به شش سال زندان محکوم شد.

جزئیات بازداشت این رئیس‌جمهور سابق هنوز معلوم نیست، اما تلویزیون گرجستان روز جمعه تصاویری از ساکاشویلی را در حالی که به او دستبند زده‌اند، نشان داد. این رهبر سیاسی در این تصاویر گوش‌تاگوش لبخند می‌زند. ساکاشویلی در روزهای اخیر تأکید کرده بود انتخابات روز شنبه (دیروز) برای کشورهای «حیاتی» است. او برای برگزاری راهپیمایی در تفلیس، پایتخت گرجستان، در روز فردای انتخابات (امروز) فراخوان و وعده داده بود شکست‌خا در این تظاهرات شرکت می‌کند. حزب «جنتش متحد ملی» که ساکاشویلی از بنیان‌گذاران و رهبر افتخاری آن است نیز گفته بود ساکاشویلی در خاک گرجستان حضور پیدا خواهد کرد.

این رهبر سابق در حالی که کشور بازگشته که حزب حاکم «روپای گرجستان» سخت می‌کوشد در انتخابات محلی روز گذشته تسلط خود بر شهرداری‌ها و شوراهای شهر در سراسر کشور را حفظ کند. عدم موفقیت این حزب می‌تواند به منزله ازدست‌رفتن اعتماد به آن تلقی شده و حتی منجر به انتخابات زودهنگام شود؛ گرچه حزب حاکم توافق با یورئیسون در این زمینه را که در پی میانجیگری اتحادیه اروپا به دست آمده بود، کنار گذاشته است. ساکاشویلی از نظر سیاسی گرایش راست میانه دارد و طرفدار نزدیکی بیشتر گرجستان به اتحادیه اروپا شمرده می‌شود. او در سال‌ها پس از سقوط شوروی، از ۲۰۰۳ تا ۲۰۱۳، در قامت ریاست‌جمهوری نقش مهمی در توسعه کشورش داشته است. ساکاشویلی در پی انقلاب گل‌رز به قدرت رسیده بود که بخشی از موج انقلاب‌های رنگی در کشورهای شوروی سابق بود و در آن ادوارد شوارتادزه، وزیر خارجه سابق شوروی، از ریاست‌جمهوری گرجستان کنار رفت.